

Zadanie egzaminacyjne

W przetwórnicy owocowo – warzywnej produkowane są warzywa i owoce marynowane zgodnie z warunkami technicznymi, technologicznymi i organizacyjnymi określonymi w opisie procesu technologicznego. Głównym asortymentem tej grupy produktów są ogórki marynowane, produkowane zgodnie z recepturą produkcji ogórków marynowanych w przetwórnicy.

Opracuj projekt realizacji prac związanych z wyprodukowaniem 6 ton ogórków konserwowych całych klasy I w puszkach o masie 3 kilogramów zgodnie z obowiązującym w przetwórnicy procesem produkcji.

Projekt realizacji prac powinien zawierać:

1. Tytuł.
2. Założenia, czyli niezbędne dane do rozwiązania zadania.
3. Wykaz ilościowy surowców, dodatków oraz opakowań jednostkowych i zbiorczych potrzebnych do wyprodukowania zaplanowanej ilości ogórków konserwowych.
4. Wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji ogórków konserwowych.
5. Wykaz prowadzonych badań laboratoryjnych niezbędnych do oceny jakości produktu gotowego i wniosek o jakości produktu, sformułowany na podstawie porównania wyników badań z wymaganiami zawartymi w normie dla ogórków konserwowych całych.
6. Schemat blokowy produkcji ogórków konserwowych z uwzględnieniem kontrolowanych parametrów w danych etapach procesu technologicznego oraz z zaznaczeniem krytycznych punktów kontroli.
7. Wykaz etapów oraz metod pomiaru i kontroli w procesie produkcji monitorowanych przez operatora.

Do opracowania projektu realizacji prac wykorzystaj:

Opis procesu produkcji ogórków marynowanych - Załącznik 1,
Recepturę ogórków konserwowych – Załącznik 2,
Wymagania dla gotowego produktu – Załącznik 3,
Wyniki badań laboratoryjnych próbki ogórków konserwowych –Załącznik 4,
Procedurę monitorowania i kontroli produkcji ogórków konserwowych – Załącznik 5,

Czas przeznaczony na wykonanie zadania wynosi 180 minut.

Załącznik 1**Opis procesu produkcji ogórków marynowanych****1.1. Informacje ogólne.**

Marynaty warzywne są to produkty jedno- lub wieloskładnikowe otrzymane z całych, krojonych lub rozdrobnionych warzyw świeżych, mrożonych lub kwaszonych, w zalewie z dodatkiem kwasów spożywczych i cukru, z ewentualnym dodatkiem soli, oleju jadalnego oraz naturalnych przypraw aromatyczno – smakowych lub ich wyciągów, nie utrwalone lub utrwalone termicznie.

Ogórki konserwowe produkowane są jako całe lub krojone. Ogórki konserwowe całe są produktem otrzymanym ze świeżych ogórków, przypraw aromatyczno – smakowych, zalanych zalewą octową z dodatkiem soli i cukru, utrwalony przez pasteryzację w opakowaniu hermetycznie zamkniętym. Ogórki konserwowe krojone są produktem otrzymanym ze świeżych ogórków krojonych poprzecznie lub podłużnie, przypraw aromatyczno-smakowych, zalanych zalewą octową z dodatkiem soli i cukru, utrwalony przez pasteryzację w opakowaniu hermetycznie zamkniętym.

Produkcja wyrobu o nazwie ogórki konserwowe cała klasa I uwzględnia wymagania zawarte w normie PN-A-77801-1997 „Produkty warzywne. Ogórki konserwowe i korniszony”.

1.2. Opis procesu technologicznego produkcji ogórków konserwowych.

Surowcem do produkcji ogórków konserwowych są ogórki świeże, najczęściej są to odmiany: Mieszko, Viktoria i Major. Wymienione odmiany wybrano ze względu na możliwie nieduże gniazda nasienne oraz dobrze wypełnione wnętrze tzn. brak pustych komór. Ogórki przeznaczone do produkcji marynat powinny być niezbyt dojrzałe, foremne, o zaokrąglonych końcach oraz możliwie o jednolitej oliwkowozielonej barwie. Powierzchnia ich powinna być w miarę gładka, bez uszkodzeń mechanicznych i plam chorobowych. Do produkcji nie przeznaczają się ogórków, które pochodzą z plantacji przenawożonych nawozami azotowymi lub fekaliami, gdyż dają produkt gorszej jakości, zawierający związki szkodliwe dla zdrowia człowieka.

Dostarczane do przetwórci ogórki są ważone na wagach pomostowych i przekazywane bezpośrednio do przerobu. W przypadku większych dostaw surowiec przechowywany jest w magazynach o odpowiedniej temperaturze, wilgotności i cyrkulacji powietrza, tak aby jego jakość nie uległa niekorzystnym zmianom.

Przeznaczone do produkcji ogórki poddaje się wstępnemu sortowaniu, które odbywa się ręcznie poza halą technologiczną. Celem tego sortowania jest oddzielenie ogórków zbyt długich, o wadliwym kształcie i barwie, nieświeżych, miękkich, zwiędłych, z oznakami gnicia i zapleśnienia. Dodatkowo podczas sortowania usuwa się szypułki. Ponieważ jakość gotowego produktu zależy w decydującym stopniu od jakości surowców, każda partia przyjętego surowca jest kontrolowana przez pracowników laboratorium.

Przed myciem ogórki moczone są w zbiornikach z zimną wodą przez 1-4 godzin. Zabieg ten przywraca ogórkom jędrność a ponadto powoduje ich częściowe umycie. Właściwe mycie ogórków przebiega w płuczkach szczotkowych z natryskami, ustawionych szeregowo po dwie sztuki. W celu usunięcia mikroflory powierzchniowej i enzymów, ogórki kieruje się do blanszownika z wodą o temperaturze 65°C na 2-3 minuty. Przygotowane tak ogórki kalibruje się według grubości w sortownikach linkowych, a następnie według długości w sortownikach kaskadowych.

Skalibrowane ogórki nakłada się ręcznie w warstwach do puszek umieszczonych na ruchomym przenośniku taśmowym. Na dnie każdej puszki znajdują się przyprawy, przygotowane zgodnie z recepturą. Napełnione opakowania są ważone celem ustalenia tzw. wsadu tj. wagi ogórków. Następnie puszki z ogórkami przenośnikiem płytkowym kierowane są do mechanicznej dozownicy zalewy. Zalewa o temperaturze 90°C dozowana jest do opakowania do wysokości 0,5 cm poniżej jego górnej krawędzi.

Zamykanie opakowań odbywa się za pomocą zamykarek automatycznych. Bezpośrednio po zamknięciu ogórki pasteryzuje się przez 30 min w temperaturze 80-85°C. Utrzymanie parametrów procesu pasteryzacji decyduje o jakości gotowego produktu. Zbyt krótki czas i zbyt niska temperatura może być powodem rozwoju mikroflory, natomiast przekroczenie czasu i temperatury pasteryzacji może być przyczyną utraty jędrności

ogórków oraz niekorzystnych zmian smaku i barwy. Bezpośrednio po fazie pasteryzacji produkt szybko chłodzi się do temperatury $30\pm 35^{\circ}\text{C}$ celem zachowania dobrej konsystencji ogórków. Zarówno proces pasteryzacji jak i schładzania przeprowadza się w tunelach pasteryzacyjnych.

Po ostudzeniu puszki oczyszcza się z ewentualnych zanieczyszczeń pochodzących z wody, a następnie natłuszcza wazeliną techniczną lub olejem parafinowym i przekazuje do magazynu.

Każda partia gotowego wyrobu kontrolowana jest pod kątem szczelności i uszkodzeń mechanicznych opakowań. Sprawdzone puszki z ogórkami pakuje się w agregatach do pakowania, po cztery sztuki w pakiety z wykorzystaniem folii termokurczliwej.

Sporządzanie zalewy.

Zalewę przygotowuje się w kotle ze stali kwasoodpornej zaopatrzonym w mieszadło i płaszcz grzejny. Odważoną ilość soli i cukru rozpuszcza się w określonej ilości wrzącej wody. Powstały roztwór zagotowuje się, a w końcowej fazie gotowania dodaje odmierzoną ilość kwasu octowego o stężeniu 10% tak, aby kwasowość zalewy w gotowym produkcie odpowiadała normom.

Przygotowanie przypraw.

Do ogórków konserwowych dodawane są następujące przyprawy: chrzan, czosnek, koper oraz mieszanka przypraw składająca się z: pieprzu czarnego, majeranku suszonego, kminku, gorczycy, liści laurowych i ziela angielskiego. Przygotowanie przypraw polega na ich dokładnym oczyszczeniu oraz rozdrobnieniu na mniejsze cząstki. Do opakowań dozuje się odpowiednie porcje przypraw przygotowane według wzorcowych naważek.

Przygotowanie opakowań.

Bezpośrednimi opakowaniami stosowanymi do ogórków konserwowych są słoje twist – off o pojemności 0,5 i 0,9 l oraz puszki metalowe, litografowane o pojemności 3 i 5 l. Puszki przed napełnieniem myje się w przenośnikowych urządzeniach natryskowych, w których przechodzą kolejno trzy fazy mycia: wodą, ługiem potasowym i wodą, po czym osuszane są gorącym powietrzem.

1.3. Opis warunków technologicznych i techniczno – organizacyjnych przetwórnii.

Przetwórnia owocowo – warzywna jest nowoczesnym zakładem przetwórczym spełniającym wymagania obowiązujące w Unii Europejskiej. Zakład stosuje system jakości HACCP oraz posiada certyfikat PN-ISO-9001. Pozwala to na identyfikację i oszacowanie skali zagrożeń bezpieczeństwa zdrowotnego żywności oraz ryzyka wystąpienia tych zagrożeń podczas przebiegu wszystkich etapów produkcji i dystrybucji żywności. Zakład produkuje wysokiej jakości konserwy i marynaty warzywne i owocowe. Dystrybucją gotowych wyrobów obejmującą zarówno rynek krajowy jak i zagraniczny zajmują się specjaliści od marketingu. Specjalnością zakładu jest produkcja ogórków konserwowych, korniszonów i pikli ogórkowych. Za produkt ogórki konserwowe przetwórnia została nagrodzona medalem „Polski Producent Żywności”. Sukces ten to efekt nowoczesnej technologii oraz zasługa wysoko wykwalifikowanej kadry. Technolodzy o specjalistycznym wyższym wykształceniu wdrażają nowe rozwiązania technologiczne wykorzystując nowoczesne maszyny i urządzenia oraz profesjonalny sprzęt pomiarowy. Jakość produkcji potwierdzana jest przez badania wykonywane w laboratorium. Kontrola laboratoryjna parametrów fizycznych, chemicznych i mikrobiologicznych surowców oraz wyrobów gotowych na różnych etapach procesu technologicznego przebiega w sposób całkowicie zautomatyzowany.

Załącznik 2**Receptura ogórków konserwowych.**

Do produkcji ogórków konserwowych wykorzystuje się ogórki świeże spełniające wymagania norm, odpowiednio przygotowaną zalewę i przyprawę. Zużycie surowców, po uwzględnieniu strat, na 1 tonę wyrobu przedstawia się następująco:

Ogórki świeże	565 kg
Przyprawy:	
• chrzan	4,2 kg
• koper	4,0 kg
• czosnek	2,0 kg
• mieszanka przypraw	1,6 kg
Zalewa	457 kg

Do sporządzenia 100 kg zalewy o stężeniu 1,5% należy przygotować: 15 kg kwasu octowego 10%, 0,5 kg cukru, 2,0 kg soli oraz wodę potrzebną do rozpuszczenia składników i otrzymania żądanej ilości zalewy. Odmierzoną ilość wody doprowadza się do wrzenia i dodaje odważone ilości soli i cukru. Po dokładnym wymieszaniu całość zagotowuje się. W końcowej fazie gotowania zalewy dodaje się odmierzoną ilość 10% kwasu octowego. Ogórki konserwowe pakuje się w metalowe puszkę litografowane o masie netto 3 kg. Ogórki do celów transportowych pakuje się w pakiety po cztery puszkę z wykorzystaniem folii termokurczliwej w agregatach do zawijania.

Załącznik 3

Wymagania dla gotowego produktu
zgodnie z normą PN-A-77801. (wyciąg)

Lp.	Cechy	Wymagania	
		Klasa I	Klasa II
1	2	3	4
1	Wygląd zewnętrzny -ogórków	powierzchnia wolna od uszkodzeń mechanicznych i plam chorobowych; lekkie otarcie brodawek nie stanowi wady; dopuszcza się ogórki z wadami powierzchni na każde 10 sztuk w jednostce opakowania, nie więcej niż	
		2	4
		możliwie proste; dopuszcza się ogórki z wadami kształtu w stosunku do liczby sztuk w jednostce opakowania, % nie więcej niż	
	15	nie normalizuje się	
	-zalewy	barwa ogórków na powierzchni oliwkowozielona z dopuszczalnymi białymi przebarwieniami	
		barwa jasnożółta; klarowna z lekką opalizacją, dopuszcza się osad pochodzący z przypraw	
2	Konsystencja i przekrój poprzeczny	ogórki jędrne, chrupkie na przekroju poprzecznym widoczne słabo wykształcone nasiona	
			dopuszcza się ogórki o słabej konsystencji i ze szczelinami w komorze nasiennej
3	Smak i zapach	kwaśno – słodki z wyczuwalnym smakiem i aromatem przypraw; bez posmaków i zapachów obcych	
4	Wielkość ogórków, cm -długość	6,0 – 11,0	
	-średnica mierzona na przekroju poprzecznym w najszerszym miejscu	do 4,5 ale nie więcej niż połowa długości ogórków	
5	Kwasowość ogólna w przeliczeniu na kwas octowy, % (m/m), w granicach	0,5 – 1,0	

6	Chlorek sodu, % (m/m), nie więcej niż	1,5
7	Stosunek masy ogórków odciekniętych do deklarowanej masy netto, % (m/m), nie mniej niż	45
8	Szczelność opakowań hermetycznych	szczelne
9	Trwałość oznaczona metodą próby termostatowej w opakowaniach hermetycznych	brak zmian opakowania i cech organoleptycznych produktu w porównaniu z próbką nietermostatowaną
10	Liczba bakterii tlenowych mezofilnych w 1 ml zalewy, nie więcej niż	20
11	Drożdże, pleśnie i bakterie beztlenowe w 1 ml	nieobecne

Załącznik 4

Wyniki badań laboratoryjnych próbki ogórków konserwowych.

Lp.	Cechy	Wynik badania
1	wygląd zewnętrzny ogórków	– powierzchnia ogórków nie uszkodzona, 1 na 10 sztuk ogórków z plamami chorobowymi, – 10% ogórków w jednostce opakowania posiada wady kształtu, – barwa ogórków oliwkowozielona, bez przebarwień
2	wygląd zewnętrzny zalewy	barwa jasnożółta, klarowna, bez osadu
3	konsystencja i przekrój poprzeczny	ogórki jędrne i chrupkie
4	smak i zapach	smak kwaśno – słodki, wyczuwalny zapach kopru
5	długość ogórków w cm	min długość 7,0; max długość 9,5
6	średnica ogórków w cm	max średnica 3,5
7	kwasowość ogólna w %	0,9
8	chlorek sodu w %	1,5
9	stosunek masy ogórków odciekniętych do deklarowanej masy netto w %	50
10	szczelność opakowań	szczelne
11	próba termostatowa	opakowanie bez zmian, cechy organoleptyczne produktu zachowane
12	liczba bakterii tlenowych mezofilnych w 1 ml zalewy	12
13	liczba drożdży, pleśni i bakterii beztlenowych w 1 ml	0

Załącznik 5

Procedura monitorowania i kontroli produkcji ogórków konserwowych.

Lp.	Procedura monitorowania i kontroli	Częstotliwość monitorowania i kontroli	Osoba odpowiedzialna	Metoda i miejsce pomiaru
1	Kontrola masy i jakości ogórków przeznaczonych do produkcji	W chwili dostawy każdej partii surowca	Magazynier	Pomiar masy, magazyn
		Każdorazowo przed przekazaniem do produkcji	Pracownik działu obróbki wstępnej	Ocena wizualna, poza halą produkcji
		Wrywkowo	Laborant	Ocena organoleptyczna i fizykochemiczna, laboratorium
2	Kontrola czasu moczenia ogórków w zimnej wodzie	Każda partia ogórków	Pracownik działu produkcji	Ocena wizualna, zbiorniki z zimną wodą
3	Kontrola czystości ogórków podczas mycia	Każdorazowo dla wsadu myjki	Operator	Ocena wizualna, myjki na hali produkcji
4	Kontrola temperatury wody i czasu blanszowania	Dla każdej partii	Operator	Odczyt na termometrze , odczyt z zegara, hala produkcji
5	Kontrola długości i szerokości ogórków	Dla każdej partii	Operator	Obserwacja pracy sortowników na hali produkcji
6	Kontrola jakości wody użytej do zalewy	1 raz w miesiącu	Laborant	Badania fizykochemiczne i mikrobiologiczne, laboratorium
7	Kontrola ilości składników zalewy zgodnie z recepturą	Każdorazowo	Brygadzysta	Pomiar ilości kwasu octowego, cukru, soli i wody, hala produkcji
8	Kontrola temperatury zalewy	Każdorazowo	Pracownik działu produkcji	Odczyt na termometrze, hala produkcji
9	Kontrola kwasowości zalewy	Każdorazowo	Laborant	Pomiar pehametryczny, laboratorium
10	Kontrola jakości i czystości przypraw	Każdorazowo	Pracownik działu produkcji	Ocena wizualna, hala produkcji
		Wrywkowo	Laborant	Ocena organoleptyczna, laboratorium
11	Kontrola masy i stopnia rozdrobnienia przypraw zgodnie z recepturą	Każdorazowo	Brygadzysta	Pomiar masy, ocena wizualna, hala produkcji
12	Kontrola wsadu opakowań zgodnie z wymaganiami normy	Każdorazowo	Operator	Pomiar masy, hala produkcji

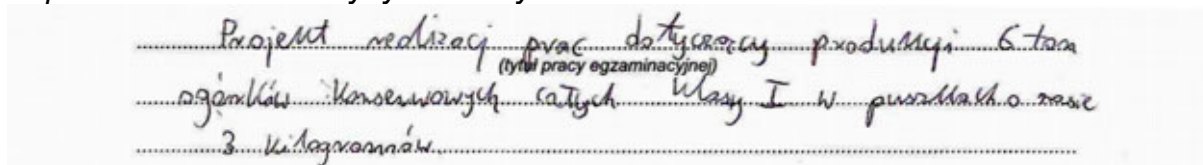
13	Kontrola prawidłowości zamykania opakowań	Każdorazowo dla danej partii opakowań	Operator	Obserwacja pracy zamykarki do puszek, hala produkcji
14	Kontrola temperatury pasteryzacji	Co 5 minut	Operator	Odczyt na termometrze, przy pasteryzatorze
15	Kontrola czasu pasteryzacji	Każdorazowo	Operator	Odczyt na zegarze, przy pasteryzatorze
16	Kontrola temperatury schładzania produktu	Każdorazowo	Operator	Odczyt na termometrze, przy sekcji chłodzenia
17	Kontrola czystości opakowań	Każdorazowo	Pracownik działu produkcji	Ocena wizualna, hala produkcji
18	Kontrola parametrów magazynowania	2 razy dziennie	Magazynier	Odczyt na termometrze i na higrometrze, magazyn
19	Kontrola czystości magazynu	1 raz dziennie	Magazynier	Ocena wizualna, magazyn
20	Kontrola jakości gotowego wyrobu	Dla każdej partii gotowego wyrobu	Laborant	Badania organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne, laboratorium

Ocenie podlegały następujące elementy pracy egzaminacyjnej:

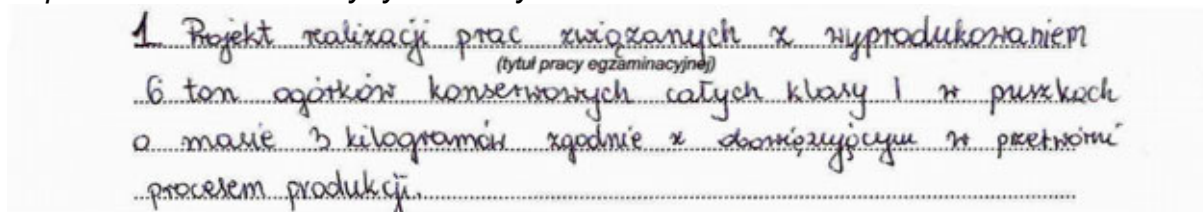
- I. Tytuł pracy egzaminacyjnej.
- II. Założenia.
- III. Wykaz ilościowy surowców, dodatków oraz opakowań jednostkowych i zbiorczych.
- IV. Wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji.
- V. Wykaz badań laboratoryjnych.
- VI. Schemat blokowy produkcji ogórków konserwowych.
- VII. Wykaz etapów oraz metod pomiaru i kontroli monitorowanych przez operatora.
- VIII. Praca egzaminacyjna jako całość.

Ad. I. Tytuł pracy egzaminacyjnej

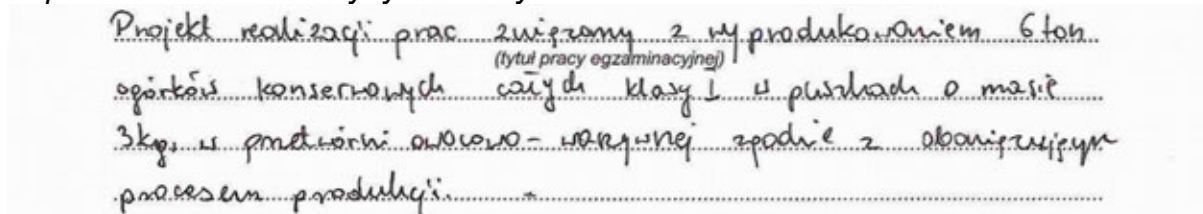
Tytuł pracy egzaminacyjnej powinien odnosić się do produkcji ogórków konserwowych. Zdecydowana większość zdających sformułowała tytuł w sposób poprawny. Tytuły niektórych prac, choć poprawne merytorycznie były zbyt rozbudowane, zawierały informacje, które powinny być uwzględnione w założeniach do projektu.

Poprawnie sformułowany tytuł – Przykład 1

Projekt realizacji prac dotyczący produkcji 6 ton ogórków konserwowych całych klasy I w puszkach o masie 3 kilogramów.

Poprawnie sformułowany tytuł – Przykład 2

1 Projekt realizacji prac związanych z wyprodukowaniem 6 ton ogórków konserwowych całych klasy I w puszkach o masie 3 kilogramów zgodnie z obowiązującym i projektami procesem produkcji.

Poprawnie sformułowany tytuł – Przykład 3

Projekt realizacji prac związanych z wyprodukowaniem 6 ton ogórków konserwowych całych klasy I w puszkach o masie 3kg. w przetwórci owocowo-warzywnej zgodnie z obowiązującym procesem produkcji.

Ad. II. Założenia

Z tym elementem pracy zdający mieli problemy. Założenia są to niezbędne informacje o charakterze danych, wynikające z treści zadania i dokumentacji do zadania, wypisane w postaci zwięzłej.

W wielu pracach były przepisane duże fragmenty opisu procesu produkcji ogórków marynowanych. Zdający zapominali często podać informacje o recepturze obowiązującej w zakładzie (lub wymienić surowce użyte do produkcji).

Założenia do projektu realizacji prac – Przykład 1

ZAZOZENIA

- należy wyprodukować ogórki konserwowe ^{coś klasy I} w ilości 6 ton
- opakowania jednostkowe puszki o masie 3 kg
- zakład posiada własną recepturę
- jest stosowane stosuje się pasteryzację
- produkt nie zawiera konserwantów chemicznych
- zakład posiada nowoczesną linię produkcyjną
- ogórki do produkcji powinny być świeże, dojrzale brązowe, o podobnych wymiarach
- Opakowania zbiorowe wykonane z folii termolubliwej, opatrzone zawieszka 4 puszki ogórków
- jest przyporządkowana sie wazyci świeżych: chrzan, czosnek, koper, 2 talie kuminu, pieprzu czarnego, sproszkowanego, suszonego kminku, garcybii, liście kurkumy i ziela angielskiego
- jest zalewany wywar z kwasu octowego 10%, zmniejszonego sola i cukrem
- Zakład stosuje system jakości HACCP oraz posiada certyfikat PN-150-9001
- zakład posiada własne laboratorium
- wyspecjalizowana kadra pracownicza

Założenia do projektu realizacji prac – Przykład 2

2. ZAZOZENIA

- należy wyprodukować 6 ton ogórków konserwonych całych klasy I
- produkt gotowy należy zapakować w puszki o masie 3 kg
- przy produkcji ogórków konserwonych całych klasy I trzeba uwzględnić wymagania zawarte w normie PN-A-77 801-1997 „Produkty masyjne. Ogórki konserwone i komiszony”
- surowcem do produkcji ogórków konserwonych są ogórki świeże, niezbyt dojrzałe, foremne, o zamkniętych końcach i z wypełnionym wnętrzem.
- do produkcji wdrożony jest system jakości HACCP
- zakład posiada certyfikat PN-150-9001,

- zakład dysponuje nowoczesną technologią oraz wysoko wykwalifikowaną kadrami i profesjonalnym sprzętem pomiarowym,
- jakości produkcji musi być potwierdzone przez badania wykonane w laboratorium.
- do wyprodukowania 6 ton ogórków konserwowych zużywa się 3390 kg ogórków ^{surowca}
- ogórki konserwowe pakowane są w opakowania jednostkowe - punki metalowe punki litografowane po 3kg i opakowania zbiorcze po 4 punki do 1 palety i owija się folią termokurczliwą.
- produkcja odbywa się w przetwórni owocowo-warzywnej
- zakład spełnia wymagania obowiązujące w UE
- zaleca dozwolane jest do wysokości 0,5 cm punki górnej krawędzi punki
- do marynowania ogórków stosuje się zalewę 1,5% przygotowaną z kw. octowego 10%, cukru, soli i wody
- do ogórków należy dodać przyprawę tj. chrzan, koper, czosnek, mieszankę przypraw.
- ogórki konserwowe utrwalone są po pasteryzacji, w opakowaniu hermetycznie zamkniętym

Założenia do projektu realizacji prac – Przykład 3

- Założenia:
- * należy wyprodukować 6 ton ogórków konserwowych w całości kl-1
 - * produkcja się odbywa się zgodnie z obowiązującym w przetwórni procesem produkcji
 - * opakowaniem jednostkowym są punki o masie 3kg.
 - * produkcja uwzględnia wymagania zawarte w normie PN-A-77801-1987 „Produkty warzywne. Ogórki konserwowe i konserwy.
 - * opakowania jednostkowe hermetycznie zamknięte - zamknięte
 - * surowcem do produkcji są ogórki świeże
 - * zakład ma własny system HACCP
 - * zakład posiada certyfikat PN-ISO-9001
 - * produkty są wydawane w całości
 - * przetwórnia owocowo-warzywna stosuje nowoczesne technologie i ma wykwalifikowaną kadrę
 - * ~~opakowania zbiorcze a jednostkowe pakowane~~
 - * opakowania zbiorcze to palety i folia mieszcząca 4 sztuki. Folia jedn. i folia termokurczliwa.
 - * wenta zalewa zawata w zalewkach

Ad. III. Wykaz ilościowy surowców, dodatków oraz opakowań jednostkowych i zbiorczych

Większość prac zawierała poprawnie wyliczoną ilość surowców podstawowych, natomiast pomijano obliczenia lub podawano błędne wyniki związane z ilością zalewy i jej składników. Zdający mieli duże problemy z układaniem i rozwiązywaniem proporcji. Częstym błędem było pomijanie wody, jako składnika zalewy oraz nie uwzględnianie jednostek przy podawanych wynikach obliczeń.

Prawidłowe rozwiązanie – Przykład 1

3. WYKAZ ILOŚCIOWY SUROWCÓW, DODATKÓW ORAZ OPAKOWAŃ JEDNOSTKOWYCH I ZBIORCZYCH POTRZEBNYCH DO WYPRODUKOWANIA 6 ton OGÓRKÓW KONSERWOWYCH.

Wykaz ilościowy surowców i dodatków:

- ogórki świeże: $565 \cdot 6 = 3390 \text{ kg}$
- chrzan: $4,2 \cdot 6 = 25,2 \text{ kg}$
- koper: $4 \cdot 6 = 24 \text{ kg}$
- czosnek: $2 \cdot 6 = 12 \text{ kg}$
- mieszanka przypraw: $1,6 \cdot 6 = 9,6 \text{ kg}$
- Zalewa: $457 \text{ kg} \cdot 6 = 2742 \text{ kg}$
 $2742 : 100 = 27,42$
 $27,42 \cdot 15 = 411,3 \text{ kg}$ kwas octowy 10%
 $27,42 \cdot 0,5 \text{ kg} = 13,71 \text{ kg}$ cukru
 $27,42 \cdot 2 \text{ kg} = 54,84 \text{ kg}$ soli

Do przygotowania 2742kg zalewy należy przygotować:

- 411,3kg kwasu octowego 10%
- 13,71kg cukru
- 54,84kg soli
- 2262,15kg wody

Opakowania jednostkowe:
 $6000 : 3 = 2000$

2000 sztuk metalowych puszek litografowanych

Opakowania zbiorcze
 $2000 : 4 = 500$

500 szt. pakietów

Prawidłowe rozwiązanie – Przykład 2

WYKAZ ILOŚCIOWY SUROWCÓW, DODATKÓW ORAZ
 OPAKOWAŃ JEDNOSTKOWYCH I ZBIÓRCZYCH

Ogórki	$565 \cdot 6 = 3390 \text{ kg}$
chrzan	$4,2 \cdot 6 = 25,2 \text{ kg}$
koper	$4 \cdot 6 = 24 \text{ kg}$

Miennarka przypraw $1,6 \cdot 6 = \underline{9,6 \text{ kg}}$

ZALEWA $457 \cdot 6 = \underline{2,742 \text{ kg}}$ 1,5%

SZTAD ZALEWY

Kwas cotowy 10% - $15 \cdot 27,42 = \underline{411,3 \text{ kg}}$

Cukier $0,5 \cdot 27,42 = \underline{13,71 \text{ kg}}$

sól $2 \cdot 27,42 = \underline{54,84 \text{ kg}}$

woda $411,3 + 13,71 + 54,84 = 479,85 \text{ kg}$

$2742 - 479,85 = \underline{2262,15 \text{ kg}}$

OPAKOWANIA JEDNOSTKOWE

METALOWA
PUSZKA $6000 : 3 = 2000 \text{ szt}$
LITOGRAFOWA
O MASIE 3 kg

OPAKOWANIA ZBIORCZE

FOLIA TERMOKURCZLIWA - $2000 : 4 = 500 \text{ szt}$

Prawidłowe rozwiązanie – Przykład 3

I Wykorz ilościowy surowców, dodatków oraz opakowań jednostkowych i zbierczych potrzebnych do wyprodukowanie zaplanowanej ilości opakowań konserwowych

1) Wykorz ilościowy surowców i dodatków do produkcji 6ton opakowań konserwowych wężych:

- opórki sizerie
 $1t = 1000 \text{ kg}$
 $1000 \text{ kg} = 565 \text{ kg}$
 $6000 \text{ kg} = x$
 $x = \frac{6000 \cdot 565 \text{ kg}}{1000 \text{ kg}} = 3390 \text{ kg opórki}$

- Przyprawy:

• dżwan
 $1000 \text{ kg} = 4,2 \text{ kg}$
 $6000 \text{ kg} = x$
 $x = \frac{6000 \cdot 4,2 \text{ kg}}{1000 \text{ kg}} = 25,2 \text{ kg dżwanu}$

• koper

$$\begin{array}{l} 1000 \text{ kg} - 4 \text{ kg} \\ 6000 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{6000 \cdot 4 \text{ kg}}{1000 \text{ kg}} = 6 \text{ kg koperu}$$

• crosneli

$$\begin{array}{l} 1000 \text{ kg} - 2,0 \text{ kg} \\ 6000 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{6000 \cdot 2 \text{ kg}}{1000 \text{ kg}} = 12 \text{ kg crosneli}$$

• mieszanka przypraw

$$\begin{array}{l} 1000 \text{ kg} - 1,6 \text{ kg} \\ 6000 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{6000 \cdot 1,6 \text{ kg}}{1000 \text{ kg}} = 9,6 \text{ kg przypraw}$$

• zalewa

$$\begin{array}{l} 1000 \text{ kg} - 457 \text{ kg} \\ 6000 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{6000 \cdot 457 \text{ kg}}{1000 \text{ kg}} = 2742 \text{ kg zalewy}$$

• kwas octowy 10%

$$\begin{array}{l} 100 \text{ kg zalewy} - 15 \text{ kg kwasu} \\ 2742 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{2742 \cdot 15}{100 \text{ kg}} = 411,3 \text{ kg kwasu octowego } 10\%.$$

$$411,3 \cdot 10\% = 41,13 \text{ kg.}$$

• cukier

$$\begin{array}{l} 100 \text{ kg} - 0,5 \text{ kg} \\ 2742 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{2742 \cdot 0,5 \text{ kg}}{100 \text{ kg}} = 13,71 \text{ kg cukru}$$

• sól

$$\begin{array}{l} 100 \text{ kg} - 2 \text{ kg} \\ 2742 \text{ kg} - x \end{array} \quad x = \frac{2742 \cdot 2 \text{ kg}}{100 \text{ kg}} = 54,84 \text{ kg soli}$$

• woda
 zalewa = (kwas octowy 10% + cukier + sól) = woda

$$2742 - (411,3 \text{ kg} + 13,71 \text{ kg} + 54,84 \text{ kg}) = \text{woda}$$

$$2742 - 479,84 = 2262,16 \text{ woda}$$

Składnik	Ilość na 6 ton	Składnik do zalewy	Ilość na 2742 kg
Oporki szkie	3380 kg	kwas octowy 10%	411,3 kg
Chinan	252 kg	cukier	13,71 kg
koper	6 kg	sól	54,84 kg
crosneli	12 kg	woda	2262,16 kg
mieszanka przypraw	9,6 kg		
zalewa	2742 kg		

2) Wykaz opakowań jednostkowych i zbiorczych potrzebnych do zapakowania 6 ton oporków konserwowych

• opak. jednostkowe to puski metalowe o masie 3 kg

$$6000 \text{ kg} : 3 = 2000 \text{ szt. opak. jedn.}$$

• opak. zbiorcze to pudełko mieszane 4 puski

$$2000 \text{ szt. puszek} : 4 = 500 \text{ szt. opak. zbiorczych}$$

Rodzaj opak.	Ilość
Opak. jedm. puzli netelove o masie 3kg	2200st
Opaki białkowe wielkośc 4st opak. jedm.	500st.
+ folie termokurczliwe	

Ad. IV. Wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji

Zdecydowana większość zdających nie miała problemów z poprawnym wymieniem maszyn i urządzeń do produkcji ogórków konserwowych. W niektórych pracach nazwy maszyn podawane były nieprecyzyjnie.

Prawidłowy wykaz – Przykład 1

WYKAZ MASZYN I URZĄDZEŃ
- wagi pomostowe
- zbiorniki z zimną wodą
- płuczki szczotkowe z matryskami
- blanszownik
- sortowniki liniowy
- sortowniki kaskadowe
- przenośnik taśmowy
- waga
- przenośnik płytowy
- dozownica zalewy
- zemywarka automatyczna
- pasteryzator tunelowy
- agregaty do porbowania
- kocioł ze stali kwasoodpornej z ciśnieniem gębnym
- mieszadło
- urządzenie matryskowe

Prawidłowy wykaz – Przykład 2

4. WYKAZ MASZYN I URZĄDZEŃ :
- wagi pomostowe
- zbiorniki z wodą
- płuczki szczotkowe z matryskami
- blanszownik
- sortowniki liniowe
- sortowniki kaskadowe

- ruchomy przenośnik taśmowy
- waga
- przenośnik płytowy
- mechaniczna dozownica
- zamknięcie automatyczne
- tunele pasteryzacyjne
- agregaty do pakowania
- kocioł ze stali kwasoodpornej z mieszadłem i płaszczem grzewczym
- przenośnikowe urządzenia natryskowe

Prawidłowy wykaz – Przykład 3

II Wykaz maszyn i urządzeń niezbędnych do produkcji
ogórków konserwowych

- waga pomostowa
- obrotniki
- płuczki szrotkowe z matryskami
- blanszownik
- sortowniki linkowe
- sortowniki kaskadowe
- ruchomy przenośnik taśmowy
- przenośnik płytowy
- mechaniczna dozownica zalew
- zamknięcie automatyczne
- tunel pasteryzacyjny
- agregat do pakowania
- kocioł ze stali kwasoodpornej
- przenośnikowe urządzenia natryskowe

Ad. V. Wykaz badań laboratoryjnych

W tym obszarze należało określić rodzaj badań, czyli: organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne lub wymienić wszystkie cechy z załącznika 3 (kolumna 2). Zdający mieli problemy z poprawną formą porównania wyników badań laboratoryjnych z normą. Najczęściej robili to przepisując całe załączniki 3 i 4 (włącznie z klasą II, co było błędem). Bardziej czytelna była forma porównania tabelarycznego z adnotacją zgodności poszczególnych parametrów. Wniosek z tej oceny, że badana próbka spełnia wymagania zawarte w normie był pominięty w wielu pracach.

Poprawne rozwiązanie – Przykład 1

WYKAZ PROWADZONYCH BADAŃ LABORATORYJNYCH	
wynik badań	wymagania
ZGODNE	wygląd zewnętrzny ogórków
	wygląd zewnętrzny ogórków

2 GODNA	zalewa	zalewa
2 GODNA	KONSYSTENCJA I PRZEKRÓJ POPRZECZNY	KONSYSTENCJA I PRZEKRÓJ POPRZECZNY
2 GODNA	SMAK I ZAPACH	SMAK I ZAPACH
2 GODNA	WIELKOŚĆ OGÓRKÓW CM, DŁUGOŚĆ	WIELKOŚĆ OGÓRKÓW CM, DŁUGOŚĆ
2 GODNE	ŚREDNICA	ŚREDNICA
2 GODNE	KWASOWOŚĆ OGÓLNA %	KWASOWOŚĆ OGÓLNA %
2 GODNE	CHLOREK SODU	CHLOREK SODU
2 GODNE	STOSUNEK MASY OGÓRKÓW W ODCIĘTYCH DO MASY NETTO	STOSUNEK MASY OGÓRKÓW W ODCIĘTYCH DO MASY NETTO
2 GODNE	SZCZELNOŚĆ OPAK	SZCZELNOŚĆ OPAK
2 GODNE	PROBA TERMOSTATOWA	PROBA TERMOSTATOWA
	<u>WYNIKI BADAŃ</u>	<u>WYMAGANIA</u>
2 GODNE	LICZBA BAKTERII TLENOWYCH MEZOFILNYCH W 1ml zalewy	LICZBA BAKTERII MEZOFILNYCH W 1ml ZALEWY
2 GODNE	LICZBA DROZDZY, PLEŚNI I BAKTERII BEZTLENOWYCH W 1ml	LICZBA DROZDZY, PLEŚNI I BAKTERII BEZTLENOWYCH W 1ml
Produkt zgodny z wymaganiami dla ogórków konserwowych klasy I		

Poprawne rozwiązanie – Przykład 2

5. WYKAZ BADAŃ LABORATORYJNYCH

Do badania laboratoryjnych zalicza się: badania organoleptyczne dotyczące wyglądu zewnętrznego ogórków zalewy, konsystencji i przekroju poprzecznego, smaku i zapachu, mikro-

ści ogórków, badania fizyczne: ^{dotyczy} wielkości ogórków, średnicy mierzonej na przekroju poprzecznym w najszerszym miejscu; badania chemiczne dotyczące kwasowości ogólnej, obecności chlorku sodu, badania fizykochemiczne: stosunek masy ogórków odwieżniętych do deklarowanej masy netto, szczelność opakowań hermetycznych, trwałości oraz badania mikrobiologiczne dotyczące obecności liczby bakterii tlenowych mezofilnych w 1ml soku, drożdży, pleśni, bakterii beztlenowych w 1ml.

WNIOSEK:

Produkt gotowy musi spełniać wymagania dla gotowego produktu zgodnie z normą PN-A-7 7801.

Z wyniku badań laboratoryjnych wy. próbki ogórków konserwowych wynika, że produkt całkowicie spełnia wymagania jakości gotowego produktu zgodnie z normą PN-A-7 7801. Jakość produktu jest bardzo dobra.

Poprawne rozwiązanie – Przykład 3

III Wykaz prowadzonych badań laboratoryjnych mierzących do oceny jakości produktu gotowego i niniejsko błąd produktu na podstawie porównanie wyników badań z wymaganiami zawartymi w normie dla ogórków konserwowych w tabeli.

CECHY	WYNIKI BADAŃ	WYMAGANIA	OCENA
wygląd zew. ogórków	- powierzchnia ogórków nie uszkodzona, 1 na 10 sztuk ogórków z plamami chorobowymi - 10% ogórków w jednostce opak. posiada wady kształtów - barwa ogórków oliwkowo-zielona lub srebrzysta	- powierzenia wolne od uszkodzeń i plam chorobowych, lekkie darńce brodawek nie stanowi wady - dopuszczalne są ogórki z nadaniem na kładzie 10 cm nie więcej niż 3, w przypadku przypary ogórki jedne i drugie na przekroju poprzecznym widoczne słabo wykształcone	Kl I
konsystencja i przekroj poprzeczny	ogórki jedne i drugie		Kl I

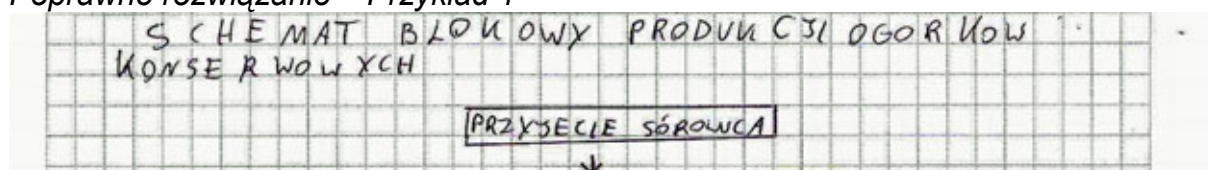
smak i zapach	smak kwaśno-słodki, wyrażony w zapachu kopru	kwaśno-słodki z wyraźnym smakiem i aromatem bez posmaków i zapachów obcych	kl. I
ciężkość	min. ciężkość 7,0, max 9,5	6,0-11,0	kl. I
średnica	max średnica 3,5	do 4,5 ale nie więcej niż połowa długości ogórka	kl. I
kształt	0,8	0,5-1,0	kl. I
ciężkość w 100g	1,5	1,5	kl. I
stosunek masy ogórka do masy ogórka i octu	50	wie więcej niż 45	kl. I
szelność	szelne	szelne	kl. I
opakowanie	opak. bez zmian, cedy organoleptyczne	zmian opak. i cech organoleptycznych	kl. I
liczba bakterii kwasowo-mlecznych w 1 ml zalewy	12	wie więcej niż 20	kl. I
liczba bakterii kwasowo-mlecznych w 1 ml	0	nieobenc	kl. I

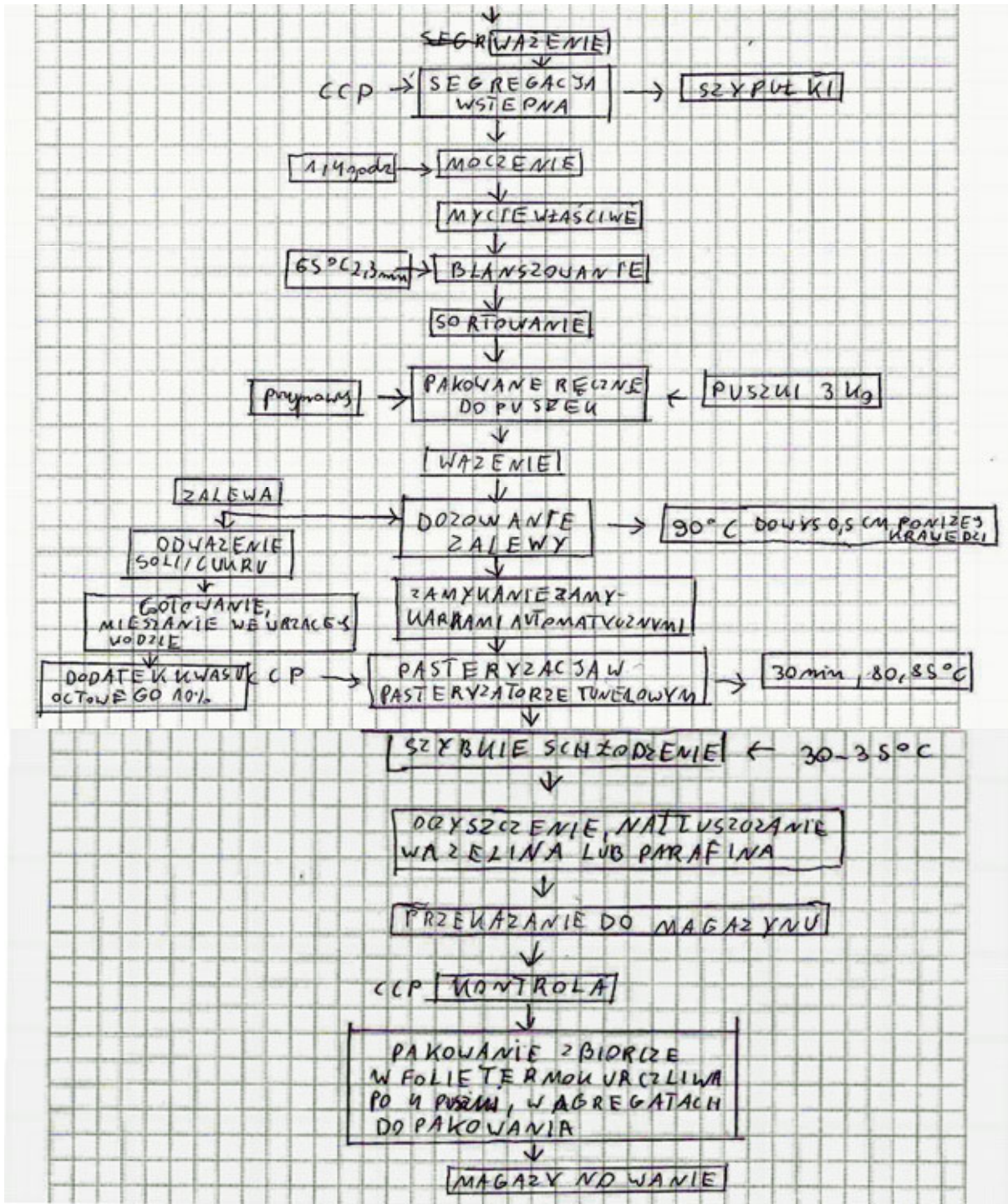
WNIOSEK: Na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych i porównania z wymaganiami ~~pakowania~~ gotowego produktu jakości jest bardzo dobra kl. I.

Ad. VI. Schemat blokowy produkcji ogórków konserwowych

Większość zdających przedstawiła proces produkcji ogórków konserwowych w postaci schematu blokowego uwzględniając wymagane parametry w danych etapach procesu technologicznego (temperatura i czas), zachowując właściwą kolejność operacji. Najczęściej występującym błędem było pominięcie etapów pomocniczych (wyodrębnionych z etapów głównych), np.: przygotowanie opakowań, zalewy, przypraw. W niektórych pracach zdający w schemacie blokowym umieszczali maszyny i urządzenia niezbędne do produkcji, zamiast operacji i procesów jednostkowych. Trudnym elementem pracy okazało się wyznaczenie krytycznych punktów kontroli CCP przy właściwych etapach (wstępna ocena surowca lub sortowanie wstępne, blanszowanie, pasteryzacja, chłodzenie, magazynowanie, przygotowanie zalewy). Zaznaczano przypadkowe etapy, co wskazuje na nie rozróżnianie pojęć CCP i CP.

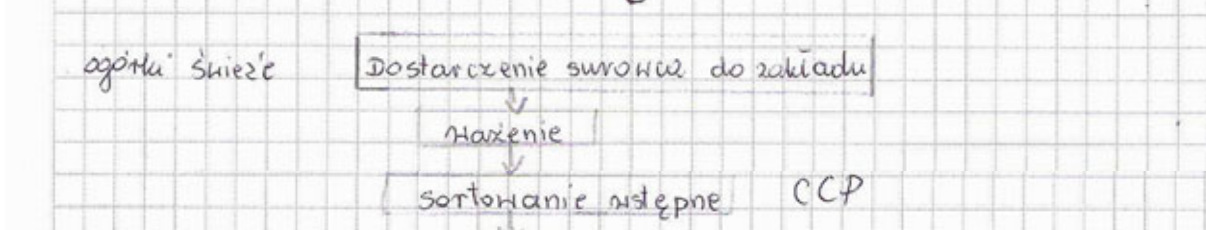
Poprawne rozwiązanie – Przykład 1

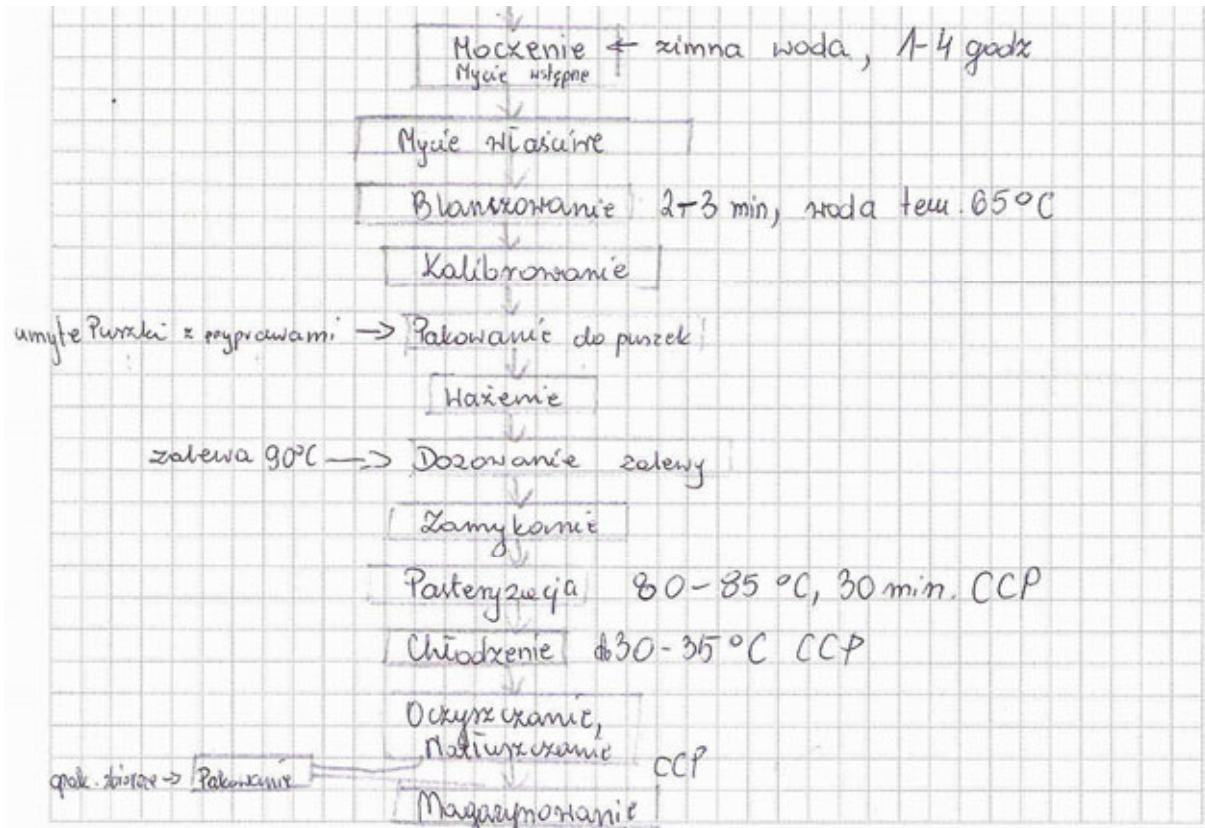

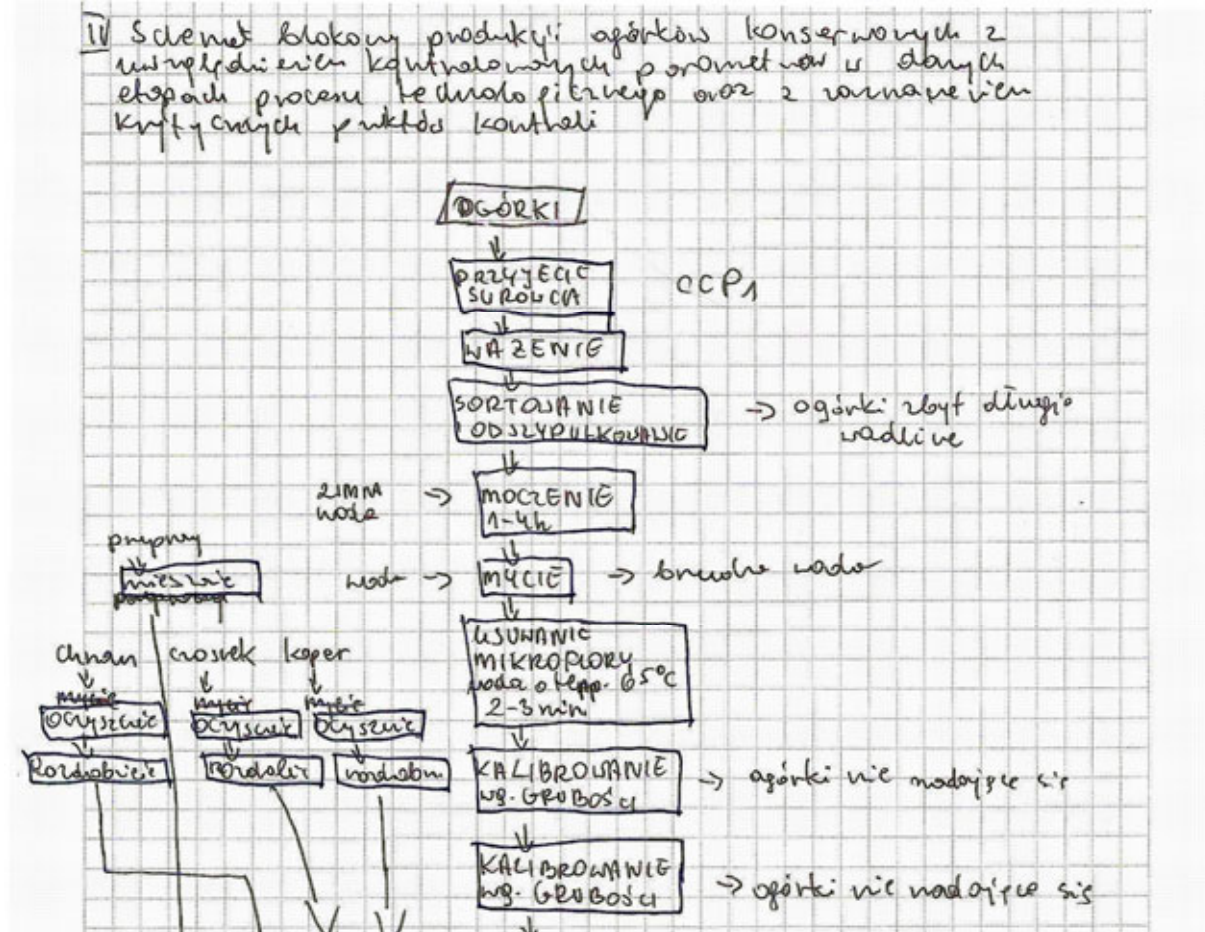
Poprawne rozwiązanie – Przykład 2

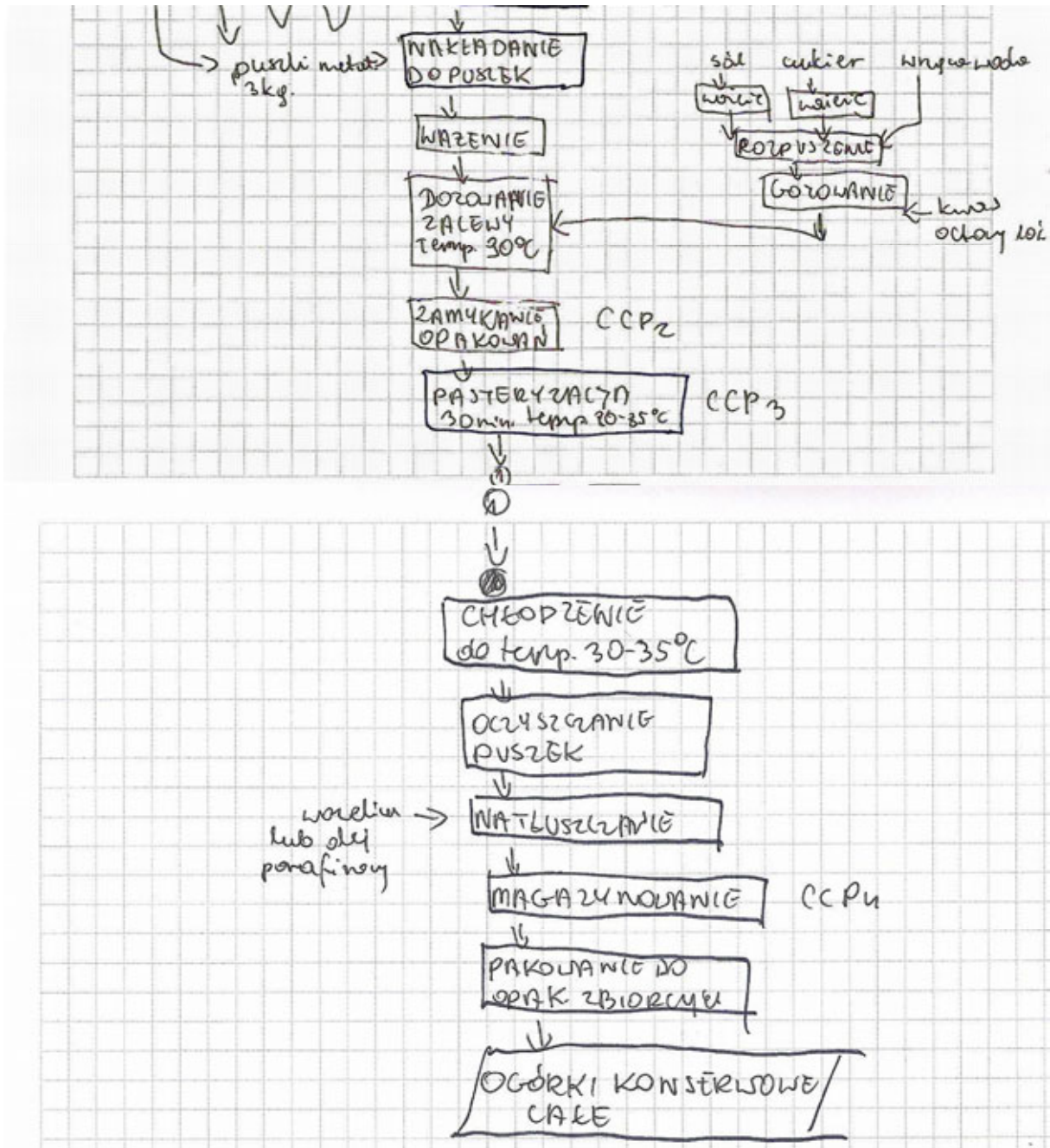
6. SCHEMAT BLOKOWY PRODUKCJI OGÓRKÓW KONSERWOWYCH

Poprawne rozwiązanie – Przykład 3

Ad. VII. Wykaz etapów oraz metod pomiaru i kontroli monitorowanych przez operatora

W tym obszarze zdający najczęściej przepisywali część załącznika 5 dotyczącą pracy operatora. Jednak ta forma opracowania wskazuje na niezrozumienie polecenia nr 7. Należało, bowiem sporządzić wykaz etapów, czyli np. mycie, blanszowanie, kalibrowanie itd. oraz określić tylko metody oceny np.: ocena wizualna, odczyt na termometrze, obserwacja itd.. Błędem było przepisywanie całej tabeli z załącznika 5 bez żadnej selekcji.

Poprawne rozwiązanie – Przykład 1

WYKAZ ETAPÓW ORAZ W PROCESIE PRODUKCJI TORA	PROCEDURA	METOD POMIARU I KONTROLI MONITOROWANYCH PRZEZ OPERA- TORA	CZĘSTOTLIWOŚĆ	METODA I MIEJSCE
Kontrola czystości ogórków podczas mycia			Kardonorowo dla wsadu myjki	Oczna wizualna, myjni na hali produkcyjnej
Kontrola komputera wody i czasu blanszowania			dla każdej partii	odczyt na termometrze odczyt z zegarka, hala produkcyjna
Kontrola gęstości i siłowności ogórków			dla każdej partii	obserwacja pracy sortowników na hali produkcyjnej
Kontrola wsadu opiekawo zgodnie z wymogami normy			Kardonorowo	pomiar masy, hala produkcyjna
Kontrola prawidłowości zamknięcia opakowań			Kardonorowo dla każdej partii produkcyjnej	obserwacja pracy zamknięcia do punktów, hala produkcyjna
Kontrola temperatury postawki			co 5 min	odczyt na termometrze hala produkcyjna
Kontrola czasu postawki			Kardonorowo	odczyt w zegarku przy postawkach
Kontrola temp składnika produktu			Kardonorowo	odczyt na termometrze przy sekcji chłodzenia

Poprawne rozwiązanie – Przykład 2

9. WYKAZ ETAPÓW ORAZ METOD POMIARU I KONTROLI
W PROCESIE PRODUKCJI MONITOROWANYCH PRZEZ OPERATORA

Zadania operatora:

ETAP PRODUKCJI	METODA KONTROLI
Blanszowanie kontrola temperatury masy i czasu	Odczyt na termometrze, Odczyt z zegarka
Mycie ogórków	Kontrola czystości ogórków Oczna wizualna
Kalibrowanie	Obserwacja pracy sor- towników
Pakowanie ogórków do pudełek	Pomiar masy

Zamykanie opakowań	Kontrola prawidłowości zamykania opakowań, obserwacja pracy zamykarki do puszek
Pasteryzacja	Odczyt na termometrze przy pasteryzacji
PASTERYZACJA	Odczyt na zegarze przy pasteryzacji
Chłodzenie	Odczyt na termometrze przy sekcji chłodzenia

Forma i zapisy zawarte w powyższej tabeli są najbardziej merytorycznie właściwym sposobem opracowania tego elementu pracy egzaminacyjnej.

Poprawne rozwiązanie – Przykład 3

V Wykon etapów oraz metod pomiaru i kontroli w procesie produkcji monitorowanego przez operatora

ETAP	Procedura wykonania i kontrol	Czystości i warunki i kontrol	Osoba odpowiedzialna	miejsce i więcej pomiaru
<u>I</u>	Kontrola masy i jakości Kontrola czystości opakowań podczas mycia	Kontrola dla wsadu myjki	operator	ocena widoku myjki na hali produkcyjnej
<u>II</u>	Kontrola temp. wody i czasu balansowania	Dla każdej partii	operator	odczyt na termom. odcyt z zegara, hali produkcyjnej
<u>III</u>	Kontrola długości i siłowności opakowań	Dla każdej partii	operator	obserwacja pracy sortownic na hali produkcyjnej
<u>IV</u>	Kontrola wsadu opakowań zgodnie z wymaganiami normy	Kontrola dla danej partii opakowań	operator	pomiar masy hali produkcyjnej
<u>V</u>	Kontrola prawidłowości zamykania opakowań	Kontrola dla danej partii opakowań	operator	obserwacja pracy zamykarki do puszek hali produkcyjnej

Ad. VIII. Praca egzaminacyjna jako całość

Prace były w większości przejrzyste w strukturze, logiczne w treści i poprawne pod względem terminologicznym i merytorycznym. Najwięcej problemów przy sprawdzaniu sprawiały prace pisane w formie wypracowania bez uwzględnienia logicznej struktury wynikającej z poleceń do zadania. Prace te były obszerne objętościowo, jednak często ich wartość merytoryczna była niewielka. Należy zwrócić uwagę na dokładne czytanie poleceń w zadaniu egzaminacyjnym, zrozumienie ich treści i uwzględnienie ich wszystkich elementów. Z załączników należy korzystać wybierając z nich tylko potrzebne informacje (selekcja), a nie przepisywać w całości.